

nove volitve ondi bodo ogerskemu zboru dale ves drug obraz. Če zmagajo narodnjaki na Hrvaškem in bode večina deželnega zbora hrvaškega narodna, onda stopijo hrvaški poslanci kot tehten faktor v ogerski državni zbor in že v delegaciji imajo med ogersko in avstrijsko delegacijo stališče tako, da zasuknejo vago na to ali uno stran.

Sedaj, ko je pri volitvah federalistična stranka na Českem padla in za ta čas Češka ne more biti dejansko branišče avtonomnih prizadev avstrijskim narodom, dana je ta naloga v roke Hrvatom.

Če hrvaška narodna stranka zmaga pri volitvah v kljub strašanski silovitosti magjaronski in če bode večina zbora hrvaškega narodna, potem je zid prestreljen one trdnjave, v kateri zdaj nad vsemi drugimi narodi kraljuje gospodstvo madjarsko-nemško in odpre se potem tlačnim narodom zopet pot do ravnopravnosti vseh narodov, avtonomiji vseh dežel in skupnosti cele Avstrije, sedaj po Deak-Beustovem stroji razkosane na dva kampa in kampa tako nesrečna, da Cislahtanija mora še služabnica biti Translahtaniji.

Če pa narodna stranka na Hrvaškem propade pri volitvah in zmaga madjarska, potem pa je centralistična — madjarsko-nemška — stranka si priborila novo veliko moč; ona si bode posebno navzgor vnovič utrdila svoje stališče.

Zato imajo volitve na Hrvaškem tako neizmerno važnost za vso Avstrijo — zato so oči vseh strank v Cis- in Translahtaniji obrnjene sedaj v trojedno kraljevino.

Na nezumno radost vseh Slovencev nam dohajajo poročila, da — v kljub vsej silovitosti, ki jej menda na svetu še ni bilo para — zmaga narodna stranka in da le na kakih 3–4 voliščih bode premagana. Celó vsak preprosti kmetič, kteremu poštenje še kaj veljá in mu je na spoštovanji svojih sosedov kaj ležeče, trdno hoče stati za narodnega kandidata.

S to zmago pa pri prečudni hrvaški volilni postavi še ni vse do dobrega gotovo. Zraven volilnih mož, ki imajo pravico voliti poslanca, je še druga velika truma tako imenovane „gospode“, to je, uradnikov, penzionistov, dohtarjev, duhovnov, ki imajo zasebne glasove (virilne glasove). Če tedaj vlada vidi, da propade po glasovanji volilnih mož, napela bode vso moč, da iz imenovane velike „gospeske“ trume si prisili ali prislini ali pokupi vsaj mnogo glasov. Razen tega pa šteje deželni zbor hrvaški polovico izvoljenih poslancev, polovico pa tacih, ki sami po sebi imajo sedež in glas v zboru; med temi pa je le majhno število magnatov, ki niso odvisni od vlade.

Vse to kaže, kako težko je pri hrvaški volilni postavi narodni stranki zmaga gotova.

Zato Bog daj in sreča junaška, da zmagajo naši bratje na jugu!

Ozir po svetu.

Ljudske šole po goratih krajih na Francoskem.

Nemšk časnik „Allg. Familienzeitung“ je prinesel uni dan dve podobi, ki ste nas, kakor vsacega, kteremu je mar za ljudsko šolstvo, zeló zanimali. Ena teh slik nam kaže množico otrok, ki na gori, Jura imenovani, po snegu v šolo koračijo; vsak ima torbico opasano, v kateri ima bukve in kos kruha, pa še kakošno drugo jedilo za kosilo shranjeno, pod pazduho pa nese poleno za kurjavo šolske sobe, kajti učitelj nima s čem drugim kuriti kakor z drvi, ki mu jih otroci nanosijo, in zato mora vsak učenec in vsaka učenka pozimi poleno seboj prinesiti. — Druga slika

nam kaže šolsko sobo. Borna sobica je — šola, ob enem pa tudi stanovanje učiteljevo. Sred sobe je široka miza z bralno in pisno opravo, okoli nje sedijo otroci na klopi; eni sedijo na drugi klopi pri peči. Učitelj, nekako kislega obraza, stoji za njimi pri postelji svoji; na desni je ognjišče z železno cevjo peči, kjer si jed kuha; v dveh kotih stojé polena pokonci, ktera učitelju donašajo otroci. Visoko na steni visi razpelo, nektare table za nauk, na eni tabli pa v francoskem jeziku (menda občinski) ukaz za leto 1872., v kterem se bere, da učitelj te šole (v Quoisrettu) dobiva na mesec 38 frankov plače.

V popisu tema slikama pridjanem beremo, da ta šola je na francoski strani gore Jura. Prebivalci na planinah te gore, ki se deli v švajcarsko in pa francosko stran, se živijo največ od živinoreje, mlekarstva in izdelovanja lesene (suhe) robe; na švajcarski strani pa so tudi jako marljivi obrtniki, posebno urarji. Po več vasí skupaj vzdržuje eno šolo. Ker so vasí po hribu zeló raztresene, imajo otroci večidel daleč v šolo, ktero obiskujejo samo po zimi. Hoja v šolo jim je zeló težavna po snegu in ledu in o hudem viharji. Zjutraj se podajo v šolo, kjer čez poldne ostanejo, in od kodar se na večer podajo sopet domú. Al ker so ti planinarji zeló radovedni in ukaželjni, zato tudi otročiči v kljub težavni poti veseli koračijo v šolo in iz šole nazaj.

Kakor pa se imajo otroci gredé v šolo boriti z mnogimi težavami, tako tudi učitelji njihovi. Podoba šolskega poslopja, ktero smo gori popisali, kaže, kako revno stanovanje ima učitelj, in kako slaba je vrh tega tudi plača njegova, namreč po 38 frankov na mesec dni. En frank po našem sedanjem denarji veljá 40 kr., tedaj dobiva učitelj na mesec 15 gold. 20 kr., za 12 mesecev ali celo leto 182 gold. 40 kr.

In to na Francoskem, to je, v oni državi, ktera se ponaša, da stoji na vrhuncu civilizacije! —

Mi nikakor nismo tega članka napisali iz omenjenega časnika zato, da bi s tem izgovarjali slabo plačo naših učiteljev; „Novice“ so že pred 20 leti in neprenehoma povdarjale potrebo, da se plača ljudskim učiteljem zboljša. Samo to smo hoteli s tem pokazati, da so tudi še druge dežele po svetu, kjer zdihujejo učitelji po boljši plači.

„Od tega, da to vemo, mi ne bomo siti“ — nas utegne marsikak učitelj zavrnuti. Da je to res, temu tudi mi pritrdimo; — al „v nadlogah je tolažba, imeti španovijo“ — pravi latinski pregovor, — teh nadlog pa mora tudi kmalu konec biti, to bodi naj tolažba vsem.

Dopisi.

V Pleščih na Hrvaškem 21. maja. A. C. L. (*Madjaronsko početje o volitvah.*) Preljube „Novice“, čujte tudi od naše strani, kako razuzdano naši nasprotniki Madjaroni z nogami teptajo pravo mile naše domovine v izborih za deželni sabor, da bi zmaga njihova bila. Nevedoč več družega načina, da bi nas v svoj siloviti rog ugnali, razdelili so naš kotar (okraj) v dva dela: polovica izbornikov (volilcev) našega okraja mora iti na izbor v Moravice, druga polovica pa v Delnice. Tukaj dadó vsakemu nič vrednemu uradniku glas ali pravico izbirati (voliti); izbornikom pa, ki plačujejo nad 50 for. davka, jemljejo glas. Izbor bode 29. dne t. m. Vlada je dala nalog, da mora vsaka občina od 27. do 29. dne t. m. novega obč. sudca izbrati, in ti novi sudci bodo šli v izbor. Lahko si mislite, dragi čitatelji, kako krivično je to! Ko bodo naši današnji sudci k izboru došli, jim bodo Madjaroni rekli: Vi nimate prava izbi-